

Bérpolarizáció a magyar kistérségek mentén

Income polarization in the Hungarian micro-regional system

NÉMETH JULIANNA, SIPOS NORBERT

NÉMETH Julianna: egyetemi tanársegéd, Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar; 7622 Pécs, Rákóczi út 80.; nemethj@ktk.pte.hu; <https://orcid.org/0000-0002-6431-2420>

SIPOS Norbert: egyetemi adjunktus, Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar; 7622 Pécs, Rákóczi út 80.; sipos.norbert@ktk.pte.hu; <https://orcid.org/0000-0003-0238-758X>

KULCSSZAVAK: polarizáció; kistérség; jövedelem

ABSZTRAKT: A tanulmányban a jövedelmek területi polarizációját elemezzük. Célunk a jövedelmi különbségek bemutatása kistérségi és a Foglalkoztatások Egységes Osztályozási Rendszer (FEOR) bontás mentén, amely a téma egy új megközelítését jelenti. Azért tartjuk jelentősnek ezt a kérdéskört, mivel a béregyenlőtlenségek fontos szerepet töltenek be a különböző szakpolitikai döntésekben, illetve az emberek munkaerőpiaci döntéseit is kiemelten befolyásolják.

Az eltéréseket két elv mentén számoltuk ki: egyrészt a kistérségi bontás megfelelően részletes, de nem túlzottan elaprózott, így lehetőség van a területi egyenlőtlenségeket megfelelően ábrázolni, másrészt a FEOR mentén, külön-külön vizsgáljuk az egyes osztályokba tartozókat, hogy viszonyítási alapként szolgáljanak a menedzserek sajátosságainak azonosításában.

A Bértarifa 2016-os adatbázisát használtuk fel az elemzésekhez. A kiválasztott mutatók alapján összességében jól látható, a nem állami szektorban magasabbak a területi egyenlőtlenségek és a bérpolarizáció. Emellett a Menedzserek – gazdasági, igazgatási, érdekvépviseleti vezetők, törvényhozók körében látható a legnagyobb különbség kistérségi bontásban. Ezek az eredmények szoros összefüggésben állnak a kistérségi szintű területi fejlettségi szintekkel.

Julianna NÉMETH: assistant lecturer, Faculty of Business and Economics, University of Pécs; Rákóczi út 80., H-7622 Pécs, Hungary; nemethj@ktk.pte.hu; <https://orcid.org/0000-0002-6431-2420>

Norbert SIPOS: assistant professor, Faculty of Business and Economics, University of Pécs; Rákóczi út 80., H-7622 Pécs, Hungary; sipos.norbert@ktk.pte.hu; <https://orcid.org/0000-0003-0238-758X>

KEYWORDS: polarization; Hungarian micro-regions; income

ABSTRACT: This article discusses the geographical polarization of Hungarian wages. It focuses on income differences across micro-regions according to the Hungarian Standard Classification of Occupations (HSCO). This is a new approach of the topic in Hungary whose significance lies in the importance of wage inequalities in different policy decisions and also in the way they affect people's labour market decisions.

Calculations are applied to show differences along two theoretical viewpoints. First of all, Hungarian micro-regional breakdown is sufficiently detailed but not fragmented, which permits the representation of regional disparities properly. On the other hand, the database was analysed based on HSCO. The four-digit data was aggregated to one digit to have a proper level of classification.

A selected range of indicators most commonly used in the international literature was involved and ran on the Hungarian Wage Tariff Database of 2016. Based on the results for the whole dataset, it can be concluded that managers have the highest average income, while their income range also displays the largest standard deviation. However, those working in Agricultural and forestry occupations have larger-than-average differences, which is also supported by the multiplier of 1.450 times between the poorest and the richest micro-region, and also by the dual indicator, which is the largest – 1.351 for them. This is also endorsed by the Lorenz curve and the Gini index. The weighted relative standard deviation shows a similar inequality for Managers and those working in Agricultural and forestry occupations (17.91 and 17.92 respectively). These are the largest in the examined database, even if Technicians and associate professionals (17.00) and Office and management (customer services) occupations (17.44) show similar results. Based on the logarithmic standard deviation, managers face the most extensive level of variance (0.0097).

In the non-public sector, average incomes and wage polarization are also higher. In the case of Managers, the standard deviation is 712,500 HUF, and the relative deviation (1.818) and the dual indicator (1.529) are also the largest within HSCO. The Lorenz curve and the Gini index also support these findings. The weighted relative standard deviation is remarkably high and similar at the same time for classes HSCO1-5. In the case of logarithmic standard deviation, the largest difference can be seen among those working in Professionals HSCO occupations (0.0389).

Overall, territorial inequalities and wage polarization are higher in the non-public sector along with the selected indicators. In addition, among Managers, the most significant difference can be seen in the micro-regional breakdown. These results are closely related to the levels of territorial development at the micro-regional level.

A polarizáció fogalma és a bérek kapcsolata

Kutatásunk kiindulópontját a legtöbb fejlett ország gazdaságában és leginkább munkaerőpiacán bekövetkezett béregyenlőtlenség-növekedés adja, amely az 1980-as évektől a mai napig tart. Acemoglu és Autor (2011) az elsők között emelték ki, hogy az Amerikai Egyesült Államokban 1980 és 2009 között a magas bérrel foglalkoztatott dolgozók iránti kereslet sokkal jobban megnőtt, mint a közepes vagy alacsony bérrel rendelkezőké. A vizsgálódás eredményei azért voltak meglepőek, mert a megelőző időszakban, különösen a hetvenes években, a bérkülönbségek csökkenéséről szóltak a tanulmányok. Goldin és Katz (2008) is vizsgálta, hogy a béregyenlőtlenségek a huszadik század elejétől egészen az 1970-es évekig csökkentek az USA-ban. Ennek hátterében az állhat, hogy két különböző hatás együttesen érződik. Egyrészt a munkaerőpiac szakmai polarizációja/szegmentálódása, amelynek nyomán megnőtt a magasabban képzett munkaerő iránti kereslet. Ennek köszönhetően az ebbe a csoportba tartozók kívánatosabbak lettek, ezáltal a béruk megugrott a többiekhez képest. A dinamikus ágazatok képesek voltak növelni a béreket, míg az ugyanilyen szakmájú, de kevésbé dinamikus ágazatokban a bérek nem nőttek ilyen mértékben. Másrészt az 1980–90-es években még léteztek (bár tényszerű, hogy elsősorban nem az USA-ban) jóléti szempontok, amelyek az alacsonyabb jövedelműek felemelését célozták, ezek közé soroljuk az olyan kormányzati és adózási, ellátási eszközöket, amelyek a bérek szóródása ellen hatottak. Természetesen nem mi vagyunk az elsők, akik a témával foglalkoznak, korábbi kutatások is próbálták feltárni annak okait, hogy látszólag

azonos tulajdonságokkal rendelkező munkások esetében miért tapasztalhatunk bérkülönbségeket. Dickens és Katz (1987) bemutatták, hogy a különböző foglalkozások bérei az iparágak között magasan korrelálnak, azaz ha egy foglalkozást egy iparágban magasan megfizetnek, az a másik iparágban is bérprémiummal rendelkezik. Kiemelendő, hogy vannak jobban fizető iparágak, ezáltal ha valaki egy jobban fizető iparágban keres munkát, akkor azonos foglalkozásban is magasabb bért érhet el. Ebben az esetben is két hatás összecsúsztatását láthatjuk. Egyrészt törvényszerűen vannak iparági különbségek: a dinamikus ágazatok jobban tudnak fizetni, mint a kevésbé dinamikusak. És vannak munkaerőpiaci versenytérhatások: ha valaki kurrens szakmával rendelkezik, akkor versenyelőnyben van, amit keményebb bértárgyalások eredményeként lehet csak megszerezni egy nem dinamikus iparágban. Ezzel szemben, ha rosszabbul fizető iparágban keres akár egy jól fizető foglalkozással állást, akkor is bizonyos szintű bérveszteséggel kell számolnia. Katz és Autor (1999) közös kutatásukban 16 fejlett országra fókuszálva állapították meg, hogy (1970 és 1995 között) a magas és alacsony bérű dolgozók közötti bérkülönbségek megnöttek ugyan, de az amerikai változásnál kisebb mértékben.

Több kutató is kimutatta, hogy az USA (Autor, Dorn 2013) mellett az Európai Unió országai (Goos et al. 2009) és számos fejlődő ország esetén is igaz, hogy azok a foglalkozások, amelyek átlagbére 1980-ban a béreloszlás alsó vagy felső részén helyezkedett el, sokkal nagyobb bérnövekedést tapasztaltak 2005-ig, mint amelyek az eloszlás közepén helyezkedtek el. Kiemelendő szempont, hogy a bérek változásával együtt a foglalkozások aránya párhuzamosan változott. Ez azt jelenti, hogy mind az alacsony, mind a magas képzettséghez kötött foglalkozások egyre magasabb arányt képviselnek a munkaerőpiacon azon foglalkozásokhoz képest, amelyeket közepesen képzett dolgozók töltenek be (Telegdy 2018). Telegdy 1994 és 2016 között vizsgálva a magyar béregyenlőtlenségeket, kimutatta, hogy az alacsonyan képzettek (érettségivel nem rendelkezők) és a magasan képzettek (főiskolai és egyetemi végzettségűek) bérjövödelme hasonló arányban növekedett, míg a közepes képzettséggel (érettségi) rendelkező dolgozóké ehhez képest valamelyest elmaradt (Telegdy 2018).

A bérek 1995-től a válságig folyamatosan nőttek, a válság éveiben inkább stagnáltak, majd azt követően újra növekedésnek indultak. A felsőfokú végzettséggel bírók bérelőnye 2000-ig kialakult, a másik két szint bérnövekménye egészen 2009-ig hasonló volt, de ettől kezdve az alacsonyan képzettek bérelőnye meghaladta a közepesen képzettekét. Ez is felhívja a figyelmet arra, hogy nem minden felsőfokú végzettségű dolgozik magas bérezésű munkakörben, és nem minden alacsonyan képzett kap alacsony bért. Az alacsony bérek eleinte csökkentek, majd ezt követően szakaszos emelkedés következett be. A közepes bérek növekedése is észrevehető, de a növekedési rátájuk alacsonyabb volt, mint a magas béreké. A legmagasabb bérek hasonló pályát mutatnak, habár már az időszak elején elszakadtak a másik két kategóriától és előnyüket fenntartották

2012-ig. Az időszak egészét tekintve az látható, hogy az alacsony bérek és a magas bérek százalékban kifejezve ugyanannyit emelkedtek.

Commander és Köllő az 1997 és 2000 közötti időszakot vizsgálva azt találták, hogy ekkor az alacsonyan képzettek aránya lecsökkent a munkaerőpiacon, amelynek hátterében az 1990-es években kialakult gazdasági válság állt. A válságból való kilábaláshoz nagyobb szükség volt a magasán képzettekre, akikből kevés állt rendelkezésre a munkaerőpiacon, így a bérük emelkedett. Az alacsony végzettségűek pedig nagyobb számban álltak rendelkezésre a munkanélküliek között, így őket béremelés nélkül is alkalmazni lehetett (Commander és Köllő 2008).

Telegdy szerint az általa vizsgált időszakban (1994–2016) végbement a munkaerőpiac polarizációja Magyarországon. Ezt bizonyítja, hogy a foglalkozási arányok és a bérek tekintetében is a közepesen képzett dolgozók maradtak le leginkább. A magasán és az alacsonyan képzettek pedig megnövelték bérelőnyüket és arányukat. A korábbiakban vizsgált USA-hoz képest azonban Magyarországon az alacsonyan képzettek mutatták a legnagyobb bérnövekedést (Telegdy 2018).

A magyarországi rendszerváltozás (1989–90) óta számos kutatás igazolta, hogy a társadalmi-gazdasági hátrányok, különbségek kialakulásában nagy szerepe van a területi dimenzióknak. Ennek hátterében az áll, hogy bizonyos területi egységek önmagukban is képesek kedvezőtlen vagy kedvező helyzet kialakítására. Ott alakulnak ki gócpontok, ahol alulfejlett a gazdaság és magas a munkanélküliségi ráta, valamint jelentős kulturális és etnikai különbségek tapasztalhatók. Ezekre jó példák a leszakadó térségek (Csoba 2011). A Williamson-hipotézis kimondja, hogy egy adott ország gazdasági fejlettsége és annak területi egységei közötti kapcsolatra igaz az, hogy a fejlődés korai szakaszában az egyenlőtlenségek jelentősebbek, míg a későbbi stádiumokban ezek konvergálnak, a szórás kisebb lesz (Gyuris 2011; Kovács 2014).

Mindezek alapján tanulmányunkban célunk a béregyenlőtlenségek vizsgálata a kistérségek mentén, ezen belül is részletesebben a menedzseri szintet elemezzük, kiemelve a nem állami és az állami szektor közötti különbségeket.

Kutatási kérdésünk (K1) és az az alapján felállított kutatási hipotéziseink (H1, H2) a következők:

- K1: A kistérségek mentén a FEOR1-es szintet elemezve milyen különbségek mutathatóak ki a béregyenlőtlenségben a teljes adatbázisban és a nem állami szűkítésben?
- H1: A teljes adatbázisban kisebb szóródás jellemző, mint a nem állami szektorban.
- H2: A Menedzserek – Gazdasági, igazgatási, érdekképviselői vezetők, törvényhozók béregyenlőtlensége magasabb a fejlettebb régiókban mind a teljes adatbázis, mind a nem állami szektor esetében.

A H2 hipotézis esetében azért szűkítettük a feltételezésünket a Menedzser-ek – Gazdasági, igazgatási, érdekképviselői vezetők, törvényhozók dolgozóira, mert azt várjuk, hogy ebben a foglalkoztatási főosztályban lesz a legnagyobb mértékű bérpolarizáció.

A tanulmányban a továbbiakban ismertetjük az elemzéshez használt adatbázist és a bevont mutatószámokat. Ezt követően bemutatjuk az eredményeket az egyes foglalkoztatási osztályok mentén, a teljes adatbázis és a nem állami szektor bontásában. Írásunkat a további kutatási irányokkal, a legfőbb megállapításokkal és implikációkkal zárjuk.

Az elemzés módszertana

Tanulmányunkban a Bértarifa adatbázist (KRTK Bértarifa adatbázis 2016) használtuk. Az adatbázisban évtől függően több százezer munkavállalói megfigyelés található. Maguk a rekordok nem tartalmaznak olyan egyéni demográfiai információkat, mint családi állapot vagy gyerekek száma, mert telephelyeken kiválasztott egyénekre vonatkoznak. Ezáltal magáról a vállalatok telephelyeiről, ágazatáról, valamint földrajzi környezetére vonatkozó információkról tudhatunk meg bővebbet. A mintavételi arány megválasztásakor arra figyelnek, hogy a súlyozatlan mintában a vállalati és költségvetési dolgozók aránya a nemzetgazdaságban is megfigyelhető arányt tükrözze.

A 2004. évi CVII. Törvényben meghatározott 175 kistérség vizsgálatát végeztük a Bértarifa adatbázis segítségével. A kistérségeket az adatbázisban található településekből képeztük, és a rendelkezésünkre álló bruttó bért használtuk fel az egyenlőtlenségek bemutatásához. Maga az adatbázis 2016-ban 186 568 vállalkozást valamint 906 900 munkavállalói rekordot tartalmaz.

Habár a kistérségek egyenlőtlenségét a FEOR1-es csoportosítás mentén mutatjuk be, elemzésünk alapját FEOR4-es bontás adta. Tanulmányunk fókuszában az 1. táblázatban látható számozás alapján azonosítható főcsoportok állnak. A KSH 2016-os foglalkoztatotti létszám alapján látható, hogy a Bértarifa 2016-os felmérése az összes foglalkoztatott 20,17 százalékát tartalmazza. Az egyes osztályok mentén eltérő arányok azonosíthatóak, ugyanakkor a nagyobb osztályok esetében megfelelő a reprezentáció.

Emellett, feltételezve, hogy jelentősebb eltérések azonosíthatóak az állami vs. nem állami szférában, az eredményeket az általános megközelítés mellett a nem állami szektorra vonatkozóan is közöljük. Az állami szektorba a következő foglalkozások tartoznak: köztisztviselő, bíró, ügyész, közalkalmazott, közfoglalkoztatott. A nem állami szektorba a vállalatok és a non-profit státusszal rendelkezők kerültek be.

Rendkívül sok mutató létezik a területi egyenlőtlenség mérésére (lásd Nemes Nagy, Németh 2005; Panzera, Postigliona 2020). Ezek közül a következőket használjuk a menedzseri munka kistérségek mentén azonosítható eltérések kimutatására:

1. táblázat: FEOR1-es beosztás, létszámok összesen és nem állami szektor
 HSC0¹ system, basic population in total and non-public sector

FEOR elnevezés	KSH foglalkoztatott 2016 összesen (ezer fő)	Bertarifa 2016 összesen (fő)	Arány	Bertarifa 2016 nem állami (fő)
0. Fegyveres szervek foglalkozásai	11,16	464	4,16%	n. a.
1. Menedzserek – Gazdasági, igazgatási, érdekképviselői vezetők, törvényhozók	202,57	54 258	26,78%	15 870
2. Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások	664,71	252 600	38,00%	24 805
3. Egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások	707,49	178 930	25,29%	33 265
4. Irodai és ügyviteli (ügyfélkapcsolati) foglalkozások	303,54	51 022	16,81%	17 687
5. Kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozások	646,40	56 791	8,79%	18 313
6. Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások	126,52	5 123	4,05%	1 593
7. Ipari és építőipari foglalkozások	596,27	36 462	6,11%	21 689
8. Gépkészítők, összeszerelők, járművezetők	607,77	35 917	5,91%	25 572
9. Szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások	481,78	205 972	42,75%	27 774
Összesen	4 351,64	877 539	20,17%	186 568

Forrás: KSH 2016, Bertarifa adatbázis 2016 alapján a szerzők szerkesztése

- A *szóródás terjedelme*: a kistérségi bontásban előforduló legkisebb és legnagyobb átlagjövedelem közötti különbséget mutatja meg.
- A *relatív terjedelem*: a kistérségi bontásban előforduló legkisebb és legnagyobb átlagjövedelem közötti különbséget viszonyítjuk az átlaghoz. Ennek köszönhetően az egyes kategóriákban előforduló szóródások közötti kiugró különbségek kiegyenlítődnek.
- A *Duál-mutató vagy Éltető-Frigyes index*: az átlag fölötti átlagjövedelem és az átlag alatti átlagjövedelem hányadosa. Az érték azt a jövedelmi ollót mutatja meg, amely az átlagosan gazdag és átlagosan szegény kistérségek átlagjövedelme között fennáll. Az olló 2-szeres mértéke például azt jelöli, hogy a gazdagabb térségek a szegényebbekhez képest átlagosan kétszer nagyobb jövedelemmel rendelkeznek.

- *Lorenz-görbe*: a jövedelmi koncentrációt mutatja meg, a négyzet egyik oldalán a népesség kumulált relatív gyakorisága, a másik oldalán pedig a jövedelem kumulált relatív gyakorisága látható.
- *Gini-együttható*: A Lorenz-görbe és a négyzet átlója közötti terület nagyságát mutatja meg. Minél nagyobb az eltérés a két vonal között, annál inkább igaz, hogy jövedelmi egyenlőtlenségek alakulnak ki.

Ezekon kívül a kistérségi szinten térképen ábrázolható mutatók közül kettőt alkalmazunk. A Williamson-hipotézis empiriára építő elemzése során az egyik leggyakrabban alkalmazott index a súlyozott relatív szórás. A másik mutató a logaritmikus szórás vagy másképpen Atkinson-mutató (Atkinson 1970), amely az egyik legszélesebb körűen használt index a jövedelemegyenlőségek kimutatására. Mindkettő esetében az alkalmazott fajlagos mutató az egy főre jutó jövedelem.

$$V = 100 \left[\frac{1}{\bar{y}} \sqrt{\frac{\sum (y_i - \bar{y})^2 f_i}{\sum f_i}} \right] \quad LA = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \left[\log \left(\frac{y_i}{\bar{y}} \right) \right]^2$$

V – súlyozott relatív szórás

LA – logaritmikus szórás

y_i – egy főre jutó átlagos jövedelem (Ft)

\bar{y} – y_i súlyozott átlaga

f_i – népességszám

n – területi egységek száma

Eredmények

A területi egyenlőtlenségek mérésére alkalmazott mutatókat az időbeli változás helyett a FEOR-ok mentén ismertetjük. A 2. táblázatban látható a FEOR1-es bontás és az átlag az egész adatbázisra, illetve a nem állami szektorra vonatkozóan. A várakozásoknak megfelelően a Menedzserek – Gazdasági, igazgatási, érdekképviselői vezetők, törvényhozók keresnek a legtöbbet, míg második helyen a Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások találhatók mindkét esetben. Ezek az értékek haladják meg az átlagot (a nem állami szektornál kiegészülve még az Egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozásokkal), tehát a FEOR logikájának megfelelően az alacsonyabb képzettséget igénylő munkakörökben jóval kevesebbet keresnek.

Nem meglepő, hogy a szóródás terjedelme a Menedzserek – Gazdasági, igazgatási, érdekképviselői vezetők, törvényhozók esetében a legnagyobb, jóval meghaladja a teljes adatbázisra jellemző 163 384 Ft-ot; átlagosan a legtöbbet a Budaörsi kistérségben keresnek, míg legkevesebbet a Kisteleki kistérségben. A csak nem állami szektorra vonatkozó esetben az eltérés mértéke még kiemelkedőbb a Menedzserek – Gazdasági, igazgatási, érdekképviselői vezetők, törvényhozók esetében (712 500 Ft), a legmagasabb és legalacsonyabb keresetek ugyanazon kistérségekben (Budaörsi és Kisteleki) láthatóak. Az előzővel ellentétesen ugyanakkor a szóródás-

2. táblázat: Az egy főre jutó átlagjövedelem területi egyenlőtlenségi mérőszámai összesen és nem állami bontás a FEOR mentén, 2016
Territorial inequality measures of average income per capita in total and non-public sector along HSCO, 2016

FEOR	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Össz.
Szóródás terjedelme	44 954	280 236	123 612	137 366	123 496	70 779	178 980	111 667	98 518	53 339	163 384
Relatív terjedelme	0,214	0,838	0,483	0,864	0,862	0,539	1,450	0,774	0,684	0,551	1,030
Duál/Éltető-Frigyes mutató	1,24	1,238	1,100	1,165	1,245	1,065	1,351	1,285	1,177	1,228	1,401
Teljes adatszokosság											
Gini-együttható	0,994	0,731	0,803	0,678	0,755	0,609	0,540	0,588	0,629	0,437	0,689
Átlagjövedelem	187 563	399 335	283 544	175 897	157 642	135 342	118 038	151 217	150 363	96 255	195 917
Szóródás terjedelme	-	712 500	456 559	232 177	195 060	81 335	237 512	143 714	100 221	89 667	179 629
Relatív terjedelme	-	1,817	1,541	1,133	1,077	0,584	1,672	0,889	0,668	0,723	0,969
Duál/Éltető-Frigyes mutató	-	1,529	1,401	1,327	1,253	1,132	1,379	1,266	1,178	1,126	1,284
Nem állami szféra											
Gini-együttható	-	0,791	0,859	0,777	0,799	0,743	0,630	0,641	0,628	0,596	0,741
Átlagjövedelem	-	508 586	383 555	245 421	204 387	145 146	138 898	170 098	155 084	126 439	232 679

Forrás: Bértarifa adatbázis alapján a szerzők szerkesztése

nál a teljes adatbázisnál nem a Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások áll a második helyen, hanem a Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások, ami azt mutatja, hogy jelentős jövedelmi eltérések azonosíthatók ebben a foglalkoztatási osztályban. A nem állami szektor vizsgálatánál viszont a Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások áll a második helyen. A teljes adatbázis, illetve a nem állami szféra kistérségi szintű átlagjövedelmei a 2. mellékletben láthatóak.

A relatív terjedelem kiküszöböli a kiugró értékekből adódó esetleges torzításokat. A mutatót százalékosan is lehet értelmezni, minél kisebb, annál homogénebb a megoszlás. A teljes adatbázisban a legalacsonyabb a Fegyveres szervek foglalkozásai, míg a legmagasabb, az előzőektől eltérően, a Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások. Ez azt jelenti, hogy a relatíve alacsony átlagjövedelem mellett sokkal kiugróbb pozitív és negatív irányú eltérések láthatóak, mint a menedzserek esetében (itt a 0,838-as értéket a legmagasabb FEOR átlagjövedelem eredményezi).

A nem állami szektor esetében a legalacsonyabb érték, azaz a leghomogénebb a Kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozások területe. A legheterogénabb a Menedzserek – Gazdasági, igazgatási, érdekképviseleti vezetők, törvényhozók, amely esetében kiemelkedőnek tekinthető az 1,817-es relatív terjedelem.

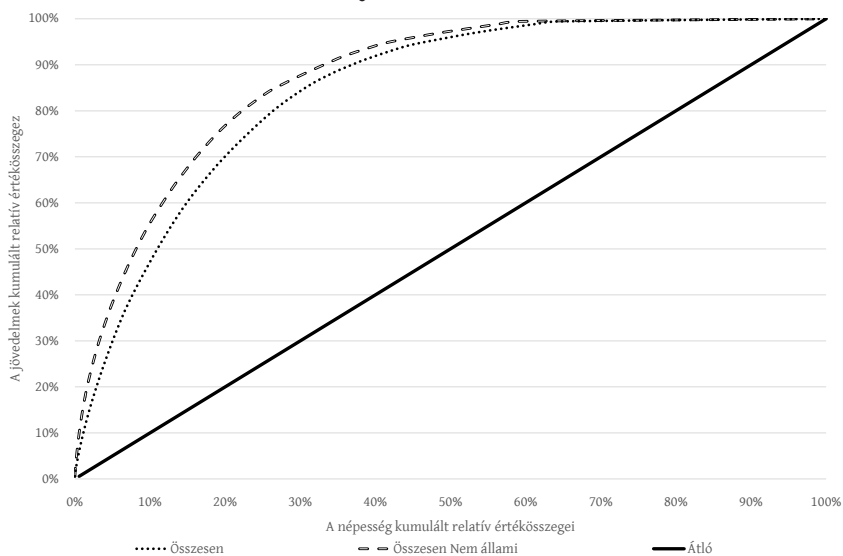
A teljes adatbázisra vonatkozóan a Duál- vagy Éltető-Frigyes mutató alapján a jövedelmi olló összességében 1,401, miközben a FEOR-okat vizsgálva a legkiegyensúlyozottabbnak (1,065) a Kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozásúak átlagjövedelme bizonyul. A Menedzserek – Gazdasági, igazgatási, érdekképviseleti vezetők, törvényhozók esetében látható 1,238-as mutató az ötödik, azaz pont közepesnek minősíthető. Az első helyen ismételten a Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások vannak.

A nem állami szektor némileg kiegyensúlyozottabb összességében (1,284), a legkiegyensúlyozottabb (1,126) a Szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások osztálya, nem meglepő módon legkevésbé kiegyensúlyozott (1,529) az előzőeknek megfelelően a Menedzserek – Gazdasági, igazgatási, érdekképviseleti vezetők, törvényhozók csoportja.

A Lorenz-görbe (1. ábra) alapján a teljes adatbázisban és a nem állami szektorban is a Menedzserek - Gazdasági, igazgatási, érdekképviseleti vezetők, törvényhozók jövedelmi és területi egyenlőtlensége erőteljesebb az átlagnál. Az eltérések mértékét a Gini-együttható mutatja meg. A teljes koncentrációközeli állapotban, a Fegyveres szervek foglalkozásaiban dolgozók (0,994) vannak a teljes adatbázisban, ami természetesnek tekinthető, mivel lényegében Budapesten tömörülnek az ebben a FEOR-ban dolgozók. A nem állami szektorban a teljes koncentrációközeli állapot a Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások (0,859) esetében látható, ami itt is a nagyobb városokat tartalmazó kistérségekben való hangsúlyosabb megjelenésre vezethető vissza.

1. ábra: A jövedelmek Lorenz-görbéje összesen és nem állami szűrésben a kistérségi bontás alapján (2016)

Lorenz curve of income in total and non-public sector, based on the micro-regional breakdown (2016)

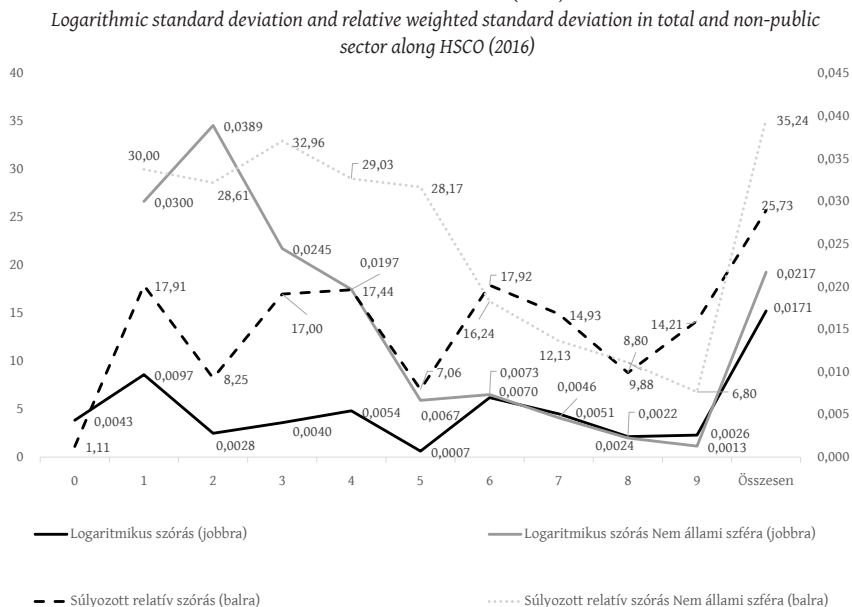
Forrás: Bértarifa adatbázis alapján a szerzők szerkesztése

A leginkább kiegyensúlyozottak a Szakképzettséget nem igénylő, (egyszerű) foglalkozások tekinthetők mind a teljes adatbázison (0,437), mind a nem állami szektorban (0,596). A Menedzserek – Gazdasági, igazgatási, érdekképviseleti vezetők, törvényhozók jövedelmeinek koncentrálttsága a teljes adatbázison a negyedik (0,731), míg a nem állami szektorban a harmadik legnagyobb (0,791), ami szintén a középmezőnyt jelenti, ugyanakkor az átlagot minimálisan haladja meg, tehát a foglalkozásoknál meglévő alapvető koncentrálttsághoz képest minimálisan erőteljesebb az egyenlőtlenység.

Egy ábrán mutatjuk be a súlyozott relatív szórás és a logaritmikus szórás FEOR mentén azonosítható különbségeit (2. ábra). A teljes adatbázisban a súlyozott relatív szórás alapján a Menedzserek – Gazdasági, igazgatási, érdekképviseleti vezetők, törvényhozók, a Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozásokban, az Egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozásokban és az Irodai és ügyviteli (ügyfélkapcsolati) foglalkozásokban dolgozóknál szinte azonosak a kistérségi bontásban kimutatható jövedelmi különbségek. A nem állami szektorban a FEOR 1-5 osztályban dolgozók körében látható hasonló mértékű jelentős különbség.

A teljes adatbázisban legkisebb eltérés – az előzőkből következően – a Fegyveres szervek foglalkozásai esetében látható, ugyanakkor az alacsony számosságukból adódóan ez nem tekinthető mérvadónak. A legkiegyensúlyozottabbak a Kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozások, ugyanakkor hasonlóan jó a helyzet a Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások és a Gépközlekedés,

2. ábra: A logaritmusos szórás és relatív súlyozott szórás összesen és nem állami szűrőssel a FEOR bontás mentén (2016)

Forrás: Bértarifa adatbázis alapján a szerzők szerkesztése

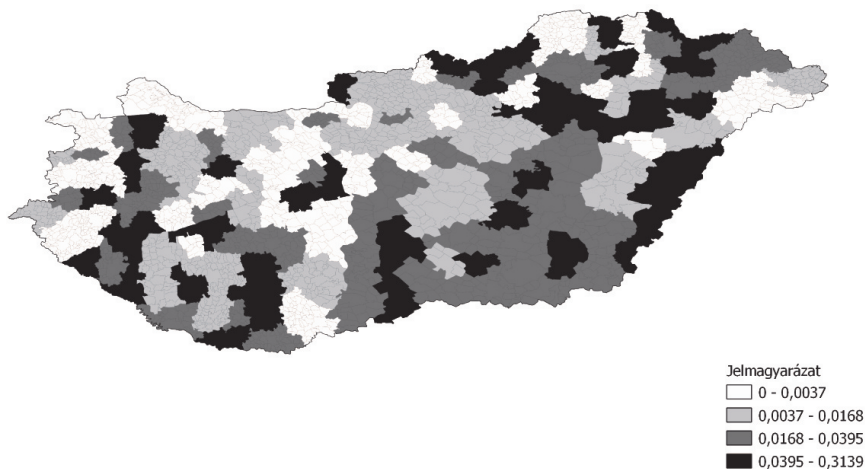
összeszerelők, járművezetők körében is. A nem állami szektorban egyértelműbb a helyzet, a legkiegyensúlyozottabbak (6,80) a Szakképzést nem igénylő (egyszerű) foglalkozások.

A logaritmusos szórás és súlyozott relatív szórás azonos szintű sorrendet mutatnak az egyes FEOR-okra vonatkozóan mind a teljes adatbázisra, mind a nem állami szektorra vonatkozóan. A logaritmusos szórás szterderdebb, jobban elfogadott mutató. Ezt az is alátámasztja, hogy a teljes adatbázisban a Fegyveres szervek foglalkozásai az erős középmezőnybe tartoznak (0,0043), míg a legkiegyensúlyozottabbak a Kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozások (0,0007). A nem állami szektorban a legkiegyensúlyozottabb FEOR főosztály a Szakképzést nem igénylő (egyszerű) foglalkozások (0,0013), a legnagyobb eltérés a Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozásokban dolgozók (0,0389) esetében látható.

Az összes mutatót figyelembe véve kijelenthető, hogy a H1 hipotézist elfogadjuk, a nem állami szektorban összességében szignifikánsan erősebbek a jövedelmi egyenlőtlenségek.

Az eddigi vizsgálatok alapján a béregyenlőtlenség tekintetében egyértelműen kiemelkedik a FEOR 1. osztály, a Menedzserek – Gazdasági, igazgatási, érdekképviseleti vezetők, törvényhozók csoportja. Ebből adódóan a nem állami szektor kistérségi különbségeit ismertetjük (3. ábra). A sötétebb terület az abszolút értékben vett nagyobb szintű eltérés mértékét mutatja, azaz az egyéb területekhez képest relatíve jobb vagy rosszabb pozícióban vannak az itt dolgozók. Az el-

3. ábra: A FEOR1 logaritmikus szórás tényezői a kistérségek mentén nem állami szektorban (2016)
HSCO factors of logarithmic standard deviation along micro-regional breakdowns non-public sector, 2016

Forrás: Bértarifa adatbázis alapján a szerzők szerkesztése

maradottabb délnyugati, illetve a keleti régiókban ez inkább az átlagtól való negatív eltérést mutatja, míg a fejlettebb északnyugati, illetve központi területeken a magasabb fizetéseket.

Összességében kirajzolódik az az előzetes feltételezés, hogy a fejlettebb régiókban magasabb a Menedzserek – Gazdasági, igazgatási, érdekképviselési vezetők, törvényhozók bére, míg a kevésbé fejletteknél jóval alacsonyabb, azaz elfogadjuk a H2 hipotézisünket is.

Összegzés, következtetések, további kutatási irányok

Jelen tanulmányban a magyarországi kistérségek közötti különbségeket a FEOR1-es besorolás mentén, a bérkülönbségekben vizsgáltuk. A Bértarifa 2016-os adatbázisán futtattuk a nemzetközi irodalomban leggyakrabban használt mutatók kiválasztott körét, két bontásban: szűrés nélkül, és a nem állami szektorra szűkítve. Ezek alapján a teljes adatbázisra vonatkozóan megállapíthatjuk, hogy a Menedzserek – Gazdasági, igazgatási, érdekképviselési vezetők, törvényhozók esetében a legmagasabb az átlagjövedelem, továbbá, hogy ezzel párhuzamosan az ő körükben a legnagyobb a szóródás terjedelme. A Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozásokban dolgozóknál ugyanakkor az átlaghoz képest nagyobbak a különbségek: ezt alátámasztja a legszegényebb és leggazdagabb kistérség közötti 1,450-szeres szorzó, valamint Duál-mutató is, amely 1,351-gyel a legnagyobb. A Lorenz-görbe és a Gini-mutató is megerősítik ezt. A súlyozott relatív szórás a Menedzserek – Gazdasági, igazgatási, érdekképviselési vezetők, törvényhozók csoportjában (17,91) és a Mezőgazdasági és

erdőgazdálkodási foglalkozásokban (17,92) dolgozóknál hasonló egyenlőtlenséget mutatnak, amelyek a legnagyobbak a vizsgált adatbázisban, bár hasonló mértékű az Egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások (17,00) és az Irodai és ügyviteli (ügyfélkapcsolati) foglalkozások (17,44) esetében is. A logaritmikus szórás a Menedzserek – Gazdasági, igazgatási, érdekképviselési vezetők, törvényhozók esetében a legnagyobb.

A nem állami szektorban az átlagjövedelmek és a bérpolarizáció is magasabb. A Menedzserek – Gazdasági, igazgatási, érdekképviselési vezetők, törvényhozók esetében a szóródás terjedelme 712 500 Ft, továbbá a relatív terjedelem (1,818), valamint a Duál-mutató (1,529) szintén ebben a főosztályban a legnagyobb. A Lorenz-görbe és a Gini-mutató szintén alátámasztják ezen megállapításokat. A súlyozott relatív szórás a FEOR1-5 osztályban hasonló mértékű és kiemelkedően magas. A logaritmikus szórás esetében a legnagyobb eltérés a Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozásokban dolgozók (0,0389) körében látható.

Összességében igazoltnak tekintjük mindkét hipotézisünket:

- H1: A teljes adatbázisban kisebb szóródás jellemző, mint a nem állami szektorban.
- H2: A Menedzserek – Gazdasági, igazgatási, érdekképviselési vezetők, törvényhozók főosztály béregyenlőtlensége magasabb a fejlettebb régiókban mind a teljes adatbázisban, mind a nem állami szektor esetében.

Implikációk

Mindezek arra engednek következtetni, hogy amennyiben csökkenteni szeretnénk a bérpolarizációt, a régiók fejlettségi szintjét kell közelebb hozni egymáshoz.

Az általános szintű bérpolarizáció mögött sok esetben a munkahelyek polarizálódása áll, amely fejlesztési, oktatási programok (új készségek) segítségével csökkenthető, és a piac igényeinek megfelelő, munkaképes korú emberekkel növelni lehet a munkaerőpiac kínálati oldalát. A munkaerőpiaci részvétel növekedéséhez nagyban hozzá tudnak járulni a különböző szakképzési politikák. Ezekre jó példa, hogy a 2008/2009-es gazdasági válság után a szakképzés és a rövidített munkaidő bevezetése több országban is hozzájárult a munkanélküliség csökkentéséhez, és a fiatalabb generációt segítette abban, hogy fenntartsák középosztálybeli státuszukat (ILO 2016).

Intézményi oldalról a minimálbér folyamatos növelése segítheti a bérskála alján elhelyezkedők jövedelmi helyzetének javulását, magasabb közepes jövedelmű kategóriába történő feljutását, így elősegítve az egyenlőtlenség csökkenését. A gyermekgondozási intézmények segítik a női munkavállalók munkaerőpiaci reintegrációját, és az idősebbeknek nyújtott gondozási ellátások is jelentősen hozzájárulnak a foglalkoztatás növeléséhez, hiszen e feladatokat is leginkább a nők látják el (László 2021).

A munkaerőpiacon kívüli intézkedések, mint hatékony adópolitikák is szükségesek ahhoz, hogy a legszegényebb és leggazdagabb rétegekbe tartozók száma csökkenjen, a közepes jövedelmű rétegbe tartozók száma pedig növekedjen.

Ebben első lépés lenne az elmaradott régiókban a szegénység enyhítése a vállalkozások beindításának segítségével. Ez megvalósulhat szövetkezetek vagy más közösségi formák szervezésével, ahol a területfejlesztő szakemberek képességeit felhasználva, jelentős munkaerőt tudnánk a munkaerőpiacra visszaintegrálni. Mindez pedig elősegíti a tartós foglalkoztatás lehetőségeinek megteremtését.

Jövőbeli kutatási irányok

Jelen tanulmányt egy kezdeti, exploratív vizsgálódásnak tekintjük. A tanulmány alapját képező csoportosítás jelen pillanatban nem tette lehetővé a készségekben lévő különbségek vizsgálatát, amely jövőbeli kutatásunk egyik iránya lehet. A készségeken belül különbséget kell tenni kognitív és nem kognitív készségek között. Fazekas (2017) tanulmányában kiemeli, hogy az elmúlt években jelentősen megnőtt a nem kognitív képességek iránti kereslet, Autor (2010) ezen készségeket inkább feladatokhoz rendeli és azt vizsgálja, hogy mennyire igényel kognitív vagy nem kognitív képességet.

A polarizáció kapcsán fontosnak érezzük, hogy a jövőben minden, ebben a tanulmányban bemutatott módszertant FEOR1 és FEOR4-es besorolás esetén is elvégezzünk, ezáltal pontosabb képet nyújtva a jelenlegi különbségek háttéréről. További kiemelt célunk Frey és Osborne (2013), illetve Blinder (2007) elemzésének megismétlése a magyar adatokon, annak érdekében, hogy megvizsgáljuk a technológia és az automatizáció lehetőségének hatásait a magyar munkaerőpiacon.

Jegyzet

- 1 Hungarian Standard Classification of Occupations

Köszönetnyilvánítás

A kutatás a TKP2020-IKA-08 számú projekt keretében, a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból biztosított támogatással, valamint a Tématerületi Kiválósági Program 2020 (2020-4.1.1-TKP2020) pályázati program finanszírozásában valósult meg.

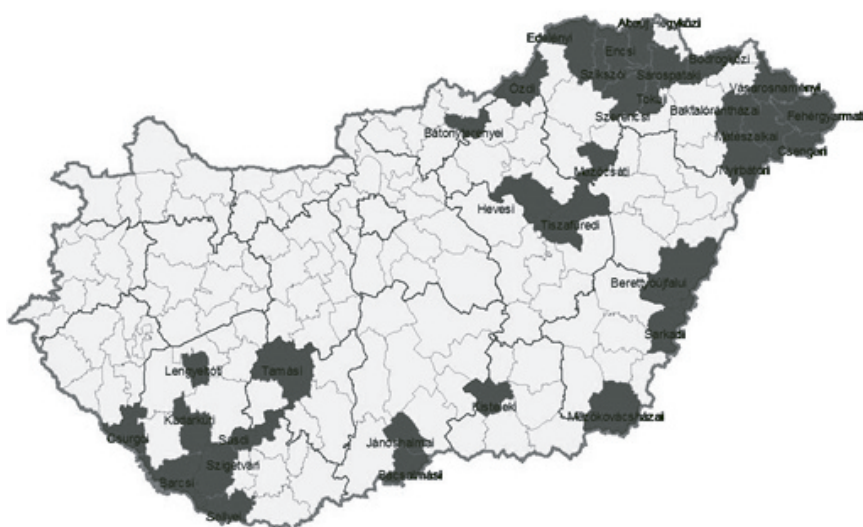
Irodalomjegyzék

- Acemoglu, D., Autor, D. (2011): Skills, tasks, and technologies: Implications for employment and earning. In: Card, D., Ashenfelter, O. (eds.): *Handbook of Labor Economics*. Elsevier, North Holland 1045–1170. <https://doi.org/gbxc>
- Atkinson, A. B. (1970): On the measurement of inequality. *Journal of Economic Theory*, 2., 244–263. <https://doi.org/bb6z3k>
- Autor, D. (2010): *The polarization of job opportunities in the U. S. Labor market: Implications for employment and earnings. The Hamilton Project*. Center for American Progress <https://economics.mit.edu/files/5554> (Letöltés: 2021. 02. 03.)
- Autor, D., Dorn, D. (2013): The growth of low-skill service jobs and the polarization of the US labor market. *American Economic Review*, 5., 1553–1597. <https://doi.org/ggmjfk>
- Blinder, A. S. (2007): *How many U.S. jobs might be offshorable?* CEPS Working Paper, No. 142. <http://www.princeton.edu/~blinder/papers/07ceps142.pdf> (Letöltés: 2020. 12. 13.)
- Commander, S., Köllő, J. (2008): The changing demand for skills. *Economics of Transition*, 2., 199–221. <https://doi.org/d7gfrf>
- Csoba J. (2011): *Munkaerő-piaci változások, leszakadó társadalmi csoportok*. Szociotéka, Debreceni Egyetem Szociológia és Szociálpolitika Tanszék, Debrecen
- Dickens, W. T., Katz, L. F. (1987): Inter-industry wage differences and theories of wage determination. *NBER Working Paper*, No. 2271. <https://doi.org/dbq353>
- Fazekas K. (2017): Merre halad a kereslet? A nem kognitív készségek felértékelődése. Fazekas K., Köllő J. (szerk.): *Munkaerőpiaci tükrök 2016*. Közelkép: Munkaerőhiány, MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Közgazdaság-tudományi Intézet, Budapest, 150–159.
- Frey, C. B., Osborne, M. A. (2013): *The Future of Employment: How susceptible are jobs to computerisation?* Mimeo, Oxford Martin School https://www.oxfordmartin.ox.ac.uk/downloads/academic/The_Future_of_Employment.pdf (Letöltés: 2020. 11.10.)
- Goldin, C., Katz, L. (2008): *The Race between Education and Technology*. The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts
- Goos, M., Manning, A., Salomons, A. (2009): Job polarization in Europe. *The American Economic Review: Papers and Proceedings*, 2., 58–63. <https://doi.org/frpwnd>
- Gyuris F. (2011): A Williamson-hipótezis: Egy koncepció tartalma, kritikája és utóélete. *Tér és Társadalom*, 2., 3–28. <https://doi.org/gbxg>
- ILO [International Labour Organization] (2016): *Vezetői összefoglaló: Európa eltűnő középsztálya? Bizonyítékok a munka világából*. International Labour Organization https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---sro-budapest/documents/publication/wcms_537180.pdf (Letöltés: 2021. 01. 15.)
- Katz, L., Autor, D. (1999): Changes in the Wage Structure and Earnings Inequality. In: Card, D., Ashenfelter, O. (Eds.): *Handbook of Labor Economics*. Elsevier, North Holland, 1463–1555. <https://doi.org/bb2kzq>
- Kovács Sz. (2014): Területi különbségek Bajorországban. *Köztes Európa*, 2–3., 35–42.
- KRTK [Közigazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont] Bértarifa (2016): <http://econ.core.hu/adattar/bertarifa.html> (Letöltés: 2021. 02. 17.)
- KSH [Központi Statisztikai Hivatal] (2016): 2.1.2.9. A foglalkoztatottak száma foglalkozási főcsoportok szerint, nemenként – FEOR'08*. https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_hosszu/mpal2_01_02_09a.html (Letöltés: 2021. 02. 18.)
- László Gy. (szerk.) (2021): *Foglalkoztatáspolitikai. A munkaerőpiac és a foglalkoztatáspolitikai sajtós világa. A foglalkoztatáspolitikai eszközök változatai*. Wolters Kluwer Hungary Kft., Budapest
- Magyar Közlöny (2010): *Hivatalos értesítő*, 28., 6071–6084. <http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/12/PDF/2010/28.pdf> (Letöltés: 2021. 01. 16.)
- Nemes Nagy J., Németh N. (2005): Területi egyenlőtlenségi mutatók. In: Nemes Nagy J. (szerk.): *Regionális elemzési módszerek*. ELTE Regionális Földrajzi Tanszék, MTA-ELTE Regionális Tudományi Kutatócsoport, Budapest http://geogr.elte.hu/REF/REF_Kiadvanyok/REF_RTT_11/RTT-11-03-teregenlotlenség.pdf

- Panzer, D., Postiglione, P. (2020): Measuring the spatial dimension of regional inequality: an approach based on the Gini correlation measure. *Social Indicators Research*, 379–394. <https://doi.org/gjrjbb>
- Telegdy Á. (2018): Béregyenlőtlenség a magyarországi munkapiacon: a technológiai változás, felsőoktatási expanzió és a minimálbér szerepe. *Hitelintézet Szemle*, 3., 5–28. <https://doi.org/gbxx>

MELLÉKLETEK

1. melléklet: Leghátrányosabb kistérségek *Most disadvantaged micro-regions*

Forrás: Csoba 2011, palyazat.gov.hu n.d.

2. melléklet: Az egész adatbázis és a nem állami szektor átlagjövedelme az adott kistérségen belül, 2016

Average income of the whole dataset and the non-public sector within the given micro-region, 2016

<i>KSH kód</i>	<i>Kistérség név</i>	<i>Összesen</i>	<i>Nem állami</i>	<i>KSH kód</i>	<i>Kistérség név</i>	<i>Összesen</i>	<i>Nem állami</i>
3101	Budapesti	265 419	311 578	4106	Tatai	184 099	208 249
3201	Komlói	135 803	148 808	4107	Tatabányai	207 903	229 029
3202	Mohácsi	150 051	202 409	4201	Balassagyarmati	156 557	191 465
3203	Sásdi	118 066	164 221	4202	Bátonyterenyei	126 764	212 655
3204	Sellyei	108 359	213 907	4203	Pásztói	140 984	178 739
3205	Siklói	122 419	168 846	4204	Rétságai	142 216	170 419
3206	Szigetvári	125 111	186 347	4205	Salgótarjáni	169 293	150 430
3207	Pécsi	198 452	174 201	4206	Szécsényi	122 170	186 969
3208	Pécsváradi	147 456	200 082	4301	Aszódi	174 412	178 521
3209	Szentlőrinci	132 974	210 571	4302	Ceglédi	175 699	171 985
3301	Bajai	160 945	192 799	4303	Dabasi	161 783	161 699
3302	Bácsalmási	228 584	156 685	4304	Gödöllői	204 079	191 437
3303	Kalocsai	141 240	171 961	4305	Monori	192 832	210 307
3304	Kecskeméti	199 300	208 683	4306	Nagykátai	157 707	169 236
3305	Kiskőrösi	146 093	161 338	4307	Ráckevei	194 253	217 082
3306	Kiskunfélegyházai	171 604	173 848	4308	Szobi	151 433	191 444
3307	Kiskunhalasi	160 781	171 076	4309	Váci	207 515	238 333
3308	Kiskunmajsai	167 723	180 564	4310	Budaörsi	267 032	308 306
3309	Kunszentmiklósi	146 181	172 573	4311	Dunakeszi	202 199	205 514
3310	Jánoshalmi	147 242	160 633	4312	Gyáli	200 686	202 119
3401	Békéscsabai	181 317	178 525	4313	Pilisvörösvári	196 793	190 818
3402	Mezőkovácsházai	121 131	171 790	4314	Szentendre	208 163	230 424
3403	Orosházai	151 284	170 787	4315	Veresegyházi	209 053	284 719
3404	Sarkadi	113 427	144 249	4316	Érdi	204 981	202 907
3405	Szarvasi	153 515	177 338	4401	Barcsi	125 554	149 594
3406	Szeghalomi	131 522	149 271	4402	Csurgói	123 326	147 755
3407	Békési	130 014	134 206	4403	Fonyódi	168 111	159 863
3408	Gyulai	150 547	156 934	4404	Kaposvári	184 656	186 162
3501	Miskolci	180 752	206 097	4405	Lengyeltóti	125 290	174 060
3502	Edelényi	117 937	177 982	4406	Marcali	134 867	165 778
3503	Encsi	150 471	166 483	4407	Nagyatádi	135 059	175 080
3504	Kazincbarcikai	138 664	219 902	4408	Siófoki	177 787	211 361
3505	Mezőkövesdi	145 604	178 445	4409	Tabi	134 978	183 582

Községi kód	Község név	Összesen	Helyi állami	Községi kód	Község név	Összesen	Helyi állami
3506	Ózdi	126 764	173 339	4410	Balatonföldvári	147 189	147 871
3507	Sárospataki	126 479	151 975	4411	Kadarkúti	117 212	180 996
3508	Sátoraljaújhelyi	138 574	167 101	4501	Baktalórántházai	117 095	178 440
3509	Szerencsi	130 626	175 930	4502	Csengeri	115 104	199 980
3510	Szikszói	117 181	196 657	4503	Fehérgyarmati	136 065	166 778
3511	Tiszaújvárosi	154 945	202 572	4504	Kisvárdai	132 776	191 221
3512	Abaúj-Hegyközi	109 036	139 773	4505	Mátészalkai	122 079	166 204
3513	Bodrogközi	103 648	131 949	4506	Nagykállói	130 064	170 342
3514	Mezőcsáti	125 474	155 196	4507	Nyírbátori	128 459	178 927
3515	Tokaji	121 576	215 083	4508	Nyíregyházai	182 067	176 823
3601	Hóngrádi	145 409	177 491	4509	Tiszavasvári	128 097	176 391
3602	Hódmezővásárhelyi	173 241	178 265	4510	Vásárosnaményi	117 187	170 923
3603	Kisteleki	140 739	173 695	4511	Ibrány-Nagyhalászi	119 731	172 740
3604	Makói	136 209	175 752	4512	Záhonyi	116 912	176 004
3605	Mórahalmi	146 582	144 246	4601	Jászberényi	166 639	189 327
3606	Szegedi	200 290	187 379	4602	Karcagi	148 731	189 938
3607	Szentesi	160 151	169 035	4603	Kunszentmártoni	154 158	155 405
3701	Bicskei	196 200	254 265	4604	Szolnoki	178 047	176 776
3702	Dunaújvárosi	196 403	237 115	4605	Tiszafüredi	139 667	166 626
3703	Enyingi	142 317	188 698	4606	Törökszentmiklósi	122 719	150 324
3704	Gárdonyi	189 745	175 122	4607	Mezőtúri	129 825	167 917
3705	Móri	192 546	213 073	4701	Bonyhádi	175 489	220 327
3706	Sárbogárdi	140 436	168 050	4702	Dombóvári	146 030	167 260
3707	Székesfehérvári	204 167	232 163	4703	Paksi	195 646	239 796
3708	Abai	136 864	157 162	4704	Szekszárdi	185 719	192 124
3709	Adonyi	173 078	183 967	4705	Tamási	138 832	170 374
3710	Martonvásári	174 348	165 134	4801	Cellsdömölki	160 745	171 004
3801	Csornai	172 986	199 622	4802	Csepregi	177 843	191 725
3802	Győri	216 106	242 422	4803	Körmendi	188 437	186 318
3803	Kapuvár-Beledi	170 266	169 616	4804	Kőszegi	205 465	177 662
3804	Mosonmagyaróvári	188 638	207 235	4805	Óriszentpéteri	138 499	153 979
3805	Sopron-Fertődi	199 855	210 980	4806	Sárvári	185 896	210 920
3806	Téti	165 769	233 558	4807	Szentgotthárdi	197 187	288 041

Községi kód	Község név	Összesen	Helyi állami	Községi kód	Község név	Összesen	Helyi állami
3807	Pannonhalmai	168 405	172 658	4808	Szombathelyi	197 023	214 696
3901	Balmazújvárosi	111 075	159 463	4809	Vasvári	138 230	168 039
3902	Berettyóújfalui	134 988	151 456	4902	Balatonalmádi	177 448	201 727
3903	Debreceni	205 540	205 328	4903	Balatonfüredi	197 400	237 053
3904	Hajdúböszörményi	152 731	154 161	4904	Pápai	170 681	201 592
3905	Hajdúszoboszlói	146 521	195 774	4905	Sümegei	137 139	140 037
3906	Polgári	120 575	148 615	4906	Tapolcai	170 107	185 754
3907	Püspökladányi	121 791	187 897	4907	Várpalotai	186 428	212 882
3908	Derecske- Létavértesi	121 471	152 448	4908	Veszprémi	204 510	212 194
3909	Hajdúhadházi	119 858	163 872	4909	Zirci	168 187	156 512
4001	Egri	197 135	202 969	4910	Ajkai	166 322	174 609
4002	Hevesi	118 575	172 679	4911	Devecseri	143 219	186 015
4003	Füzesabonyi	133 243	175 506	5001	Keszthelyi	167 517	156 020
4004	Gyöngyösi	173 952	204 778	5002	Lenti	155 162	192 288
4005	Hatvani	190 910	222 107	5003	Letenyei	138 172	149 170
4006	Pétervásárai	131 073	171 249	5004	Nagykanizsai	180 018	184 744
4007	Bélapátfalvai	140 006	168 179	5005	Zalaegerszegi	188 555	193 876
4101	Dorogi	179 262	208 459	5006	Zalaszentgróti	141 221	165 173
4102	Esztergomi	200 141	215 769	5007	Hévízi	175 094	162 919
4103	Kisbéri	158 227	203 810	5008	Pacsai	153 051	145 770
4104	Komáromi	181 497	201 516	5009	Zalakarosi	137 339	170 984
4105	Oroszlányi	210 480	260 526		Összesen	195 917	232 679

Forrás: Bértarifa adatbázis alapján a szerzők szerkesztése